

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. VII. De Perpetuitate legis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

ciarum illam non acceptet, non tenentur alia acceptare, ut notat Sal. lib. 6. ; quia non tenentur ipsa sola portare pondus legis, quando non est major ratio, cur ipsa potius, quam alia obligentur; Contra vero, si sit peculiaris utilitas, necessitas, vel possibilitas, ut observetur in una potius, quam in altera parte Communitatis universalis, tunc singulae illae partes constituunt unam Communitatem particularem; ita ut satis sit, quod a majori parte illius Communitatis particularis acceptetur, ut obliget.

Sicut autem lex potest obligare unam Provinciam, a qua acceptatur, non aliam; ita potest obligare secundum unam ejus partem, secundum quam ipsa lex acceptatur, non secundum aliam. Hoc pacto notat Navar., Extravagantem illam Pauli H. *Ambiziosa* de non alienandis rebus Ecclesiasticis, in aliquibus Diocesisbus Hispaniarum obligare solum secundum nullitatem contractus in ea prohibiti, non vero secundum poenam excommunicationis; quia solum prior illa pars legis est ibi acceptata. Ratio est, quia eadem est proportio totius ad totum, ac partis ad partem; & quod dicitur de toto, dici etiam proportionaliter debet de parte, ex leg. *Quae de tota ff. de rei vindicatione*; ergo si non usus, seu non receptio totius legis suspendit obligationem totius legis, pariter non usus, seu non receptio partis legis suspendit talis partis obligationem.

VI. Quæritur tertio, An sit valida lex, quæ a principio non fuit acceptata, si postea successu temporis acceptetur?

Respondeo affirmative; quia lex per non acceptationem non fuit extincta, sed quodammodo suspensa, atque adeo potest obligationem parere, si acceptetur: Unde fit, non

esse idem, legem esse revocatam, seu abrogatam, & legem non esse acceptatam; Nam per revocationem, seu abrogationem extinguitur; per non acceptationem vero veluti consopitur, & suspenditur; Non secus ac si ratione alicujus impedimenti, verbi gratia ignorantia, aliquando per accidens non obliget, eo sublato, incipit obligare; Quis enim dixerit, quod lex ignorata in actu primo non obliget? Idem itaque dicendum est de lege nondum acceptata, quod scilicet obliget in actu primo, & post acceptationem obliget in actu secundo; sicut lex ignorata, adveniente ejus noticia, obligat etiam in actu secundo.

ARTICULUS VII.

De Perpetuitate Legis.

- I. *Leges prout a praeceptis distincta debent semper perdurare, donec revocentur.*
- II. *Præceptum respicit bonum persona privata, & expirat morte præcipientis; Lex vero respicit bonum commune, & est perpetua.*
- III. *Mandatum continens commissionem jurisdictionis non expirat morte Mandantis, si res non sit integra.*
- IV. *Mandatum testatoris, utpote domini proprietatis, non jurisdictionis, confirmatur potius, quam expiret post ejus mortem.*
- V. *Quamvis præceptum generale possit communitatem respicere, & esse perpetuum, non secus ac Lex, adhuc tamen multifariam differt a Lege.*
- VI. *Potest Legislator supremus legem ferre, qua præcipiatur, ut præcepta Superiorum inferiorum non expirent morte præcipientis.*

Di-

I. **D**iximus ex Suar., legem esse præceptum commune, justum, ac stabile sufficienter promulgatum; Unde videndum quænam stabilitas, seu perpetuitas legi conveniat.

II. Quæritur itaque primo, An leges omnes debeant semper durare?

Respondeo cum communi; Leges prout distinctæ a præcepto debent obligare semper, nisi revocentur; Quare omnibus legibus competit perpetuitas negativa, quatenus si non revocentur aut per legem, vel per consuetudinem in contrarium, semper obligant; Non omnibus vero competit perpetuitas positiva, ita ut semper debeant actu obligare; sed solum legibus a Christo Domino latis in lege Evangelica, quæ usque ad diem iudicii obligabunt. Ratio, cur debeat legi perpetuitas competere, est, tum quia id constat multis juribus, & consuetudine legum humanarum; tum etiam ratione, Primo, quia est necessaria ad finem legum perpetuitas; aliter haberetur quotidiana mutatio in Republica cum magno damno Communitatis: Secundo, quia Papa potestatem habet condendi leges a Christo Domino, qui nunquam moritur, & voluit, ut legibus Vicarii sui obtemperetur, non secus ac suis: Princeps vero potestatem habet condendi leges ab ipsa Communitate, quæ semper pariter in ratione Communitatis perseverat; ergo leges tam Canonica factæ a Papa, quam Civiles latæ a Principe possunt, & debent ita ferri, ut nunquam extinguantur, donec revocentur.

Quare hanc assignant communiter Doctores disparitatem inter Legem latam per modum Constitutionis, & Præceptum latum ab homine per modum personalis Præcepti; quod scilicet Præceptum superioris solum debeat respicere bonum personæ particularis, cui imponitur, & non

commune: Contra Lex respicere debet bonum Communitatis, non singulorum, quibus imponitur: Præterea præceptum expirat morte præcipientis, non vero lex. Unde Silvest. V. *Mandatum* quaest. 3. ait, *Præcepta expirant morte præcipientis, nisi fiant per modum Constitutionis, ut consuetudo interpretatur.* Hinc quia Bulla Cœnæ olim ferebatur pro unotantum anno, tunc illius Censuræ reputabantur esse ab homine, non a Jure; quia vero a tempore Pii V., Gregor. XIII., & Sixti V. eadem Bulla lata est, donec revocetur, & solum quotannis renovatur, ideo nunc, ut notat Navar., ejus Censuræ reputantur a Jure.

III. Notandum tamen, quod mandatum, per quod datur commissio Jurisdictionis, tunc expirat morte mandantis, quando res est integra, seu quando non est incepta causa, seu commissio delegata; Quod si res non sit integra, seu si causa sit incepta, non expirat morte mandantis, sed donec causa perficiatur, perseverat: Exempli gratia, si mandatum, vel facultas data sit Confessario audiendi confessionem talis Pœnitentis, non expirat mortuo, vel amoto mandante, si cæpta jam sit confessio, donec perficiatur: Si tamen mandatum non contineat commissionem jurisdictionis, semper expirat morte mandantis, etiam si res non sit integra; V. G. mandatum de danda elemosyna, etiam si latum sit sub censura, expirat morte mandantis, quamvis res sit cæpta impleri, ut notat Sal. disp. 1. sect. 9. num. 62.

IV. Solum mandatum Testatoris non expirat, sed potius confirmatur post ejus mortem, etiam si res integra sit, ex *leg. 1. ff. de Testamentis*; quia Testator mandans non se habet ut Superior, seu dominus jurisdictionis, sed ut dominus proprietatis disponens de rebus suis,

suus, sicut qui mandat largitionem elemosynæ: In hoc enim differt dominus proprietatis ab eo, qui dominium habet jurisdictionis, seu a superiore, quod dominus proprietatis possit præcipere ea, quæ respiciunt bonum proprium, quamvis sint in gravamen aliorum; Contra Superior solum præcipere potest, quæ spectant ad bonum Communitatis. Sententia pariter iudicis post hujus mortem perseverat, quia est, veluti lex, & hoc expedit ad bonum publicum, ne delicta maneat impunita.

V. Quaritur secundo, An sicut leges omnes de se sunt perpetuæ, ita præcepta omnia sint ad tempus, & expirent morte mandantis?

Respondeo aliquos putasse, quod omnia præcepta facta Communitati de se sint perpetua, & habeant rationem legis; Contra tamen præcepta omnia facta personæ particulari habeant rationem præcepti, & expirent morte mandantis; quia præceptum, quod fit communitati, fit nomine communitatis, quæ semper durat, & respicit bonum commune; præceptum vero factum personæ particulari respicit bonum illius, quod non semper durat; Et (ut loquitur Vasq. part. 2. disp. 151. cap. 2.) imponitur a superiore ut habente curam illius, cui præceptum imponitur, atque adeo non imponitur nomine Reipublicæ, sed nomine proprio ipsius superioris, quatenus ad ipsum spectat cura singulorum; quæ cura cum expiret morte, vel mutatione superioris, ideo etiam præceptum tunc cessat. Sed verius, & communius Doctores docent, quod tam præcepta, quam leges possint respicere Communitatem, & quod utraque possint esse stabilia, & perpetua; Si enim potest supremus Princeps sua lege obligare Communitatem perpetuo, quare non poterit perpetuo etiam obli-

gare suo præcepto personam particularem, itaut morte præcipientis non expiret præceptum, sed duret quousque ab alio superiore revocetur? Ideo enim potest Communitatem perpetuo obligare, quia Communitas Principi, & Christus Dominus Pontifici dedit potestatem perpetuo obligandi Communitatem; atqui non est ratio, cur non possit dici, quod iisdem data sit etiam potestas obligandi perpetuo personam particularem: ergo potest ferri præceptum perpetuo durans a Principe supremo, qui scilicet habeat potestatem dispensandi in jure communi, vel Regni. Quamvis id non possit fieri a Principe inferiore, qui debet præcipere juxta jus commune, quod fert, ut præcepta morte præcipientis expirent.

Dices; non differret præceptum a lege, si tam præceptum, quam lex possent respicere Communitatem, & perpetuo durare.

Respondeo negando sequelam; differrent enim primo, quia præceptum jure communi, & natura sua expirat morte præcipientis, non vero lex: Secundo, quia præceptum potest respicere particulares personas, lex vero essentialiter respicit Communitatem: Demum præceptum generale respiciens Communitatem differt a lege, quia lex est illa, quæ fertur per modum statuti, seu constitutionis, & respicit Territorium, atque adeo, ut notat Panormit. apud Sal. disp. 14. sect. 4., obligat etiam forenses; Contra vero præceptum generale obligat solum cives; Et nisi oppositum exprimat Supremus Princeps, natura sua expirat mortuo, vel amoto præcipiente. Unde censura lata a jure, seu a lege semper durat; Censura vero lata ab homine per generale mandatum, seu per generalem sententiam (ut erat Bulla Cœnæ ante Pium V., & Gregor. XIII.) morte mandantis
ex.

expirat. Quamvis autem Episcopus, ut infra dicemus, possit leges ferre, non solet tamen eas ferre extra Synodum, & Archiepiscopus non potest leges ferre pro tota Provincia, nisi de consilio, & voluntate omnium Episcoporum Comprovincialium.

VI. Ex dictis sequitur, quod possit Papa legem ferre, qua præcipiat, ut præcepta Inferiorum, scilicet Episcoporum, vel Prælatorum regularium non expirent morte præcipientis; in quo casu mortuo præcipiente quilibet teneretur servare præ-

cepta, non vi ipsorum præceptorum, sed vi legis universalis: Sicut si feratur lex, quod quilibet teneatur obedire suo Magistro, vel Confessario, in tali casu præcipiente Magistro, vel Confessario, quilibet teneretur obedire, non vi talis præcepti, quod cum non esset a Superiore, non obligaret; sed vi legis universalis, quæ obligat ad obediendum præceptis magistri, vel Confessarii, quamvis non habentis ullam jurisdictionem extra Sacramentum Pœnitentiæ.

Q U Æ S T I O II.

Quænam sit legis materia, & Quinam possit leges ferre?

Progedimur ad discutiendas causas Legis, & Primo inquirendum, quænam universim sit legis materia; & præsertim Num possint lege humana præcipi actus indifferentes, aut actus mere interni? Deinde quærendum, Quinam possit leges civiles condere? Ac demum, quinam leges Ecclesiasticas?

ARTICULUS I.

De Materia Legis. Præsertim de Actibus indifferentibus, ac de mere internis.

- I. Universim materia legis sunt actiones humana ordinabiles ad bonum commune.
- II. Lex humana præcipere potest actus virtutum, sed non omnes, nimirum valde arduos; ac prohibere potest actus vitiorum, non tamen omnes, cum id non postulet commune bonum.
- III. Cur lex naturalis omnia vitia prohibere possit, & de facto prohibeat, non vero lex humana?
- IV. Quandonam possint actiones moraliter indifferentes præcipi, aut pro-

hiberi?

- V. Lex civilis respicere debet rectam gubernationem, & bonum pacis in populo: Lex vero canonica respicit honestatem operationum, ut conducentem ad finem supernaturalem, & ad bonum animarum.
- VI. Quædam vitia, ut Usura, Perjuria, Blasphemia cur prohibeantur lege civili simul, & canonica, necnon lege naturali?
- VII. Num leges civiles, & canonica imperare aliquando possint actus mere internos?
- VIII. Solum actus interni, qui sunt necessarii ad externos, possunt a lege humana indirecte præcipi, aut prohiberi.
- IX. Ecclesia præcipiendo auditionem missæ indirecte præcipit intentionem audiendi illam; Non tamen punit

gen-